

MÁTOT - MÁSZÉ

Mátot - Mászé hetiszakaszok tartalma מוט - מעו'

Mátot (4Mózes 30:2–32:42.) szakasza elsősorban a fogadalmak érvényességéről, majd a Midján elleni büntetőexpdicióról szól. Utána összeszámolják a zsákmányt, és abból oadadják a kohanitáknak és a levitáknak a nekik járó részt. Ezek után a hadsereg tisztjei és katonái önkéntesen adakoznak az általuk zsákmányolt ékszerekből, mivel a harcok során egyiküknek sem esett bántódása. Ezután Reuvén és Gád törzsei azt kérik, adják nekik a Transzjordániában elfoglalt területeket, ahol dús legelők vannak, és ne kelljen átkelniük a Jordánon. Mózes először felháborodik kérésükön, majd beleegyezik kérésükbe azzal a feltétellel, hogy a két törzs harcképes férfiai vegyenek részt az honfoglaló háborúban.

Mózes közvetíti Izrael törzsfőinek a fogadalmak érvénytelenítését szabályozó törvényeket. – **4Mózes 30:2–17.**

A nép hadba vonul a midjániták ellen, így torolva meg rajtuk, hogy morálisan le akarták züllesztetni Izrael fiait, és a Tóra részletesen felsorolja, mennyi és miféle hadizsákmányt ejtettek, és azt hogyan osztották el a nép, a harcosok, a lévíták és a főpap között. Ennek kapcsán a Tóra megadja az edények kóserítésének „kóserolásának” szabályait. – **4Mózes 31.**

A negyedik könyv utolsó szakasza – Mászé (4Mózes 33–36.) – a pusztaságbeli 40 éves vándorlás térképét rajzolja meg, felsorolja a vezetők névsorát, akik majd az Országot felosztják a törzsek között és megismétli a menedékvárosok kijelölésének kötelességét.

A hetiszakasz eleje felsorolja Izrael vándorlásának negyvenkét szakaszát és állomáshelyét az Egyiptomból való kivonulástól kezdve a Moáb síkságain elfoglalt táborhelyükig, a Kánaánt határoló folyó túlsó partján. – **4Mózes 33:1–49.**

Isten megparancsolja a zsidóknak, hogy semmisítsék meg a Szentföldön található bálványokat. – **4Mózes 33:50–56.**

Reuvén és Gád törzse (amelyhez később Menásé fél törzse is csatlakozik) igényt nyújtanak be a Jordántól keletre eső területekre, mivel elsőrendű legelőnek ítélik azokat jószágaik számára. Mózeset először feldühítik kérelmükkel, de aztán elnyerik beleegyezését, azzal a feltétellel, hogy először a többi fegyveressel együtt és azok élére állva meghódítják a Jordántól nyugatra eső területeket. – **4Mózes 32.**

Kijelöltetnek az Ígéret Földjének határai, valamint azok a menedékvárosok, ahová a véletlenül gyilkossá lettek menekülhetnek. – **4Mózes 34–35.**

Celáfhád leányai saját törzsükből, azaz Menáséból házasodnak, hogy apjuktól örökölt birtokuk ne menjen át egy másik törzs birtokába. – **4Mózes 36.**

חזק חזק ונתחזק

Hetiszakasz: Mátot - Mászé (מטות - מסעי)

Tarts távolságot!

A zöld autó sofőrje megfordult egy pillanatra és elvesztette az uralmat a kormány felett. Megpróbált fékezni, de már túl késő volt, beleütközött az előtte haladó járműbe. A vezető, akin nem volt biztonsági öv, kirepült. Ha csak a követési távolságot megtartotta volna, máris máshogy nézne ki a kép.

A távolságtartás nem csak az utakon szolgálja a biztonságot. Az életben is az utunkon óvakodnunk kell, és védekezni a sérülések ellen. Ezért fontos, hogy visszafogjuk magunkat, még időben, és ne lépünk a veszélyes útra.

A távolságtartás ötlete a hetiszakaszunkban található. A Mátot szakaszban vannak azok a törvények, melyek magukban foglalják a fogadalmakat és korlátozásokat, amiket az ember magára vállal. A fogadalmak célja, hogy távol tartsák az embert azoktól a helyzetektől, amelyekben kudarcot vallhatna, elbukhatna.

A különböző források ellentmondásos állításokat fogalmaznak meg azzal kapcsolatban, hogy a fogadalom vállalása kötelező-e. Hasonló kérdés merül fel a közösségi szabályozásban – a második szentély idejében erősen kibővült a korlátozások és megkötések listája, míg az első szentély idején sokkal kevesebb ilyen megszorítás volt. Ezt azzal magyarázzák, hogy a fogadalmak helyénvalósága erősebb, mikor az ember megbotlik. Az emberek lelkiállapota rosszabb volt a második szentély korában, mint az elsőjében, ezért a bölcsek helyesnek tartották, hogy még több korlátozást vezessenek be. Ismerve az embereik lelkét, a bölcsek több pontos biztonsági övet vetettek be a védelmükre.

Az egyik legveszélyesebb terület a nemek közötti kapcsolat. A válások és megromlott kapcsolatok ezrei bizonyítják, hogy az ember mennyire könnyen elbukhat. Ezeknek a katasztrófáknak az elkerülésére hozták létre bölcseink az „biztonságos élet Tanácsát” és biztonsági kerítéseket állítottak fel. Az érintés tilalma, a jehud tilalma, a cniut szabályai a mindennapi kísértések elkerülésének eszközei.

Vannak pillanatok, amikor nagy a kísértés, hogy magunkra vállaljuk a döntés felelősségét, és bízunk a saját ítélőképességünkben és önuralmunkban. De valójában ez felelőtlen lenne, mert soha nem tudjuk előre látni a helyzeteket, amelyekkel szembesülhetünk. Az ember hajlamos a szív szavát követni, és cselekedeteit annak elfogult és kiszámíthatatlan szeszélyeire bízni. Ezért ahogyan az utakon, a balesetek legjobb gyógymódja itt is a megelőzés! Vigyázzunk, és tartsuk a távolságot! Igaz ez az internetre is. Ott is fel kell állítani a határokat. Ahhoz, hogy a gyerekeink és magunk békéjét biztosítsuk, szabályoznunk kell a keresési lehetőségeket, és csak a hasznos webhelyek elérését szabad engedélyezni.

Kérjük kapcsolják be biztonsági öveiket, és tartsanak távolságot! Az élet útjára lépünk!

Chaim Shaul Glitzenstein Rabbi

Rabbi Yisroel Ciner: MÁTOT ÉS MÁSZÉ

**Az e heti Mátot és Mászé szakaszokkal zárul a Bámidbár (Mózes 4.) könyve. Számos jelene-
tükben tárják fel előttünk a szavak erejét. Az első hetiszakasz – Mátot – a nedárim, vagyis az
eskük törvényeivel kezdődik. „Kechol hajocé mipiv jáásze” – tegyen mindent úgy, ahogyan
kimondta. (4Mózes 30:3.)**

Ha valaki valamit szóban tilosnak nyilvánít, az tilos lesz, mint a **Tóra** törvénye. Ha megszegi, olyan súlyos vétséget követ el, mintha egy „**bigmac**”-et enne meg. Gyerekkorunkban mindannyian hallottuk, hogy a szó lepereg az emberről. Ám abban a szellemi világban, amelyben élünk, s amelyet elhomályosít a fizikai valóság, a **rucháni** – spirituális – szavaknak nagyobb hatalmuk van, mint a tetteknek. Szavainkkal olyan szellemi valóságot alkotunk, ahol egy tilosnak nyilvánított dologban részt venni szellemileg káros és veszélyes.

Hetiszakaszunk ezután a **Midján** elleni háborúkról beszél. A versszakból kiderül, hogy minden törzsből ezer ember ment csatába. A **Midrás** kiegészíti ezt: emellett minden törzsből ezer ember ment imádkozni.

Ráv Chatzkel Lewinstein azt a kérdést veti fel ezzel kapcsolatban, hogy vajon miért volt szükség imára, ha az Örökkévaló biztosította a győzelmet. Miért volt szükség a harcosokkal megegyező számú imádkozóra? Miért kellett nekik is kimenniük a csatamezőre?

Azt állítja, hogy amit látunk, vagy éppen nem látunk, könnyen félrevezethet minket. Ha a csatát az imádkozók nélkül nyerik meg, arra a hamis következtetésre juthattak volna, hogy saját erejükből nyertek, annak ellenére, hogy a harcosok igaz emberek voltak. Azért, hogy felfoghassák, hogy a harcot csak a **tefilá** (ima) miatt nyerték meg, látniuk kellett magát az imádkozást. Az imádkozók nyerték meg a csatát! „**A hang Jákob hangja, de a kéz Ézsau keze.**” (1Mózes 27:22.) A szavainkkal vagyunk képesek nyerni, imánkkal és az **Örökkévalóhoz** fűződő kapcsolatunkkal. Csak így diadalmaskodhatunk bármilyen küzdelemben. Az ütközet leírásakor a **Tóra** tudunkra adja, hogy **Bileám** kard által halt meg. (4Mózes 31:08.) Ennek kapcsán **Rási** azt mondja, hogy mivel **Bileám** a saját fegyverünkkel, szavakkal próbált minket átkozni, ezért helyénvaló volt, hogy halálát az ő fegyverével mérjük rá. A **Tóra** ezért hangsúlyozza, hogy **Bileám** végét a penge jelentette.

Küzdelmeink más népekkel (és önmagunkkal, szerepünk helyes evilági betöltéséért) a szavak és a kardok küzdelme. A saját kezünkben, képességeinkben és erőnkben bízunk, vagy abban, hogy minden sikerünk és végső megváltásunk kizárólag az Örökkévalón és a vele ápolt kapcsolaton múlik?

Szavaink befolyását a **Talmud** a **Kidusin traktátusban** (29) ábrázolja. Mi a teendő egy olyan helyzetben, melyben apa és fia közül csak az egyik engedheti meg a Tóra tanulását, mint fő elfoglaltságot? Az első vélemény az apát véli fontosabbnak – csinálja ő. **Ráv Jehudá** szerint viszont, ha a fiú szorgalmas, sikeres, és képes feldolgozni azt, amit megtanult, akkor tanuljon ő az apja helyett.

A következőkben a Talmud elénk tár egy történetet. **Ráv Áchá** elküldte fiát, **Ráv Jákovot Ábájé jesivájába**. Fia egyik hazalátogatásakor feltűnt neki, hogy a sarj tudása korántsem olyan meggyőző. **Ráv Áchá** úgy döntött, hogy a továbbiakban **Ráv Jákov** marad majd otthon, helyette pedig ő maga megy el tanulni.

Rabbi Yisroel Ciner: MÁTOT ÉS MÁSZÉ

Mikor **Ábájé** hallott **Ráv Áchá** érkezéséről, különleges lehetőséget fedezett fel benne. Egy veszélyes démon tartózkodott a **Bét Midrásban**. Előfordult, hogy két közösen dolgozó diákot is bántott tanulás közben.

– **Senki sem ajánlhat szállást Ráv Áchának! – jelentette ki Ábájé.**

Emiatt Ráv Áchá majd csak a *Bét Midrásban* fog tudni aludni, így biztosan összetalálkozik majd a démonnal. A Midrás szerint Ábájé arra számított, hogy csoda történik, és Áchá megöli a démont.

Ráv Áchá megérkezett a városba. Mivel sehol sem kapott menedéket, nem tudott mit tenni, a **Bét Midrásban** tért nyugovóra. A démon, hétfejű kígyó alakját öltve, megtámadta. **Ráv Áchá** elkezdett imádkozni. Minden egyes meghajlásánál a kígyó elvesztette egy-egy fejét, majd elpusztult.

– **Ha nem történt volna csoda, komoly veszélyben forgott volna az életem – emlékezett vissza Ráv Áchá a város „vendégszeretetére”.**

A **Máharsá** két alapvető kérdést tesz fel. **1.** Hogy tehette ki **Ábájé Ráv Áchát** ilyen veszélynek, a csodában bízva? **2.** Még ha csoda történik is, ez nem von-e le **Ráv Áchá** értékéből? Szóval: hogyan hozhatta **Ábájé** olyan helyzetbe **Ráv Áchát**, hogy legrosszabb esetben megölhették volna, a legjobban pedig az érdemein esik csorba?

Egyszerűen így válaszol: Ábájé tudta, hogy **Ráv Áchá** imája elpusztítja majd a démont. Nem volt szó csodáról. „**A hang Jákob hangja, de a kéz Ézsau keze.**” Ugyanúgy, ahogy egy hivatásos ökölvívó győzelmét egy hároméves kislány felett nem mondanánk csodának, azt is egész természetesnek vehetjük, ha egy **Ráv Áchá** színvonalú zsidó imával megöli egy démont.

Ábájé talán úgy gondolta, hogy az Örökkévaló még **Ráv Áchá** imája előtt – tekintettel **Ráv Áchá** érdemeire – megsemmisíti a démont. Ez valóban csoda lett volna, és mellette eltörpültek volna **Ráv Áchá** érdemei. És **Ábájé** ezt merte megkockáztatni, hogy megszabadítsa a várost a démon fenyegetésétől.

Szerénységében **Ráv Áchá** nem akarta a démon halálát az ő imájával magyarázni, ezért csodára hivatkozott. Ennek ellenére tény, hogy a démont **Ráv Áchá** imája „**ütötte ki**”.

A második hetiszakasz ezen a héten – **Mászé** – arról a 42 évről szól, melyeket a sivatagban vándorlással töltöttünk **Erec Jiszraelbe** való megérkezésünk előtt. Csak az út nehézségei által juthattunk el olyan szintre, amelyre szükségünk volt ahhoz, hogy belépjünk **Erec Jiszraelbe**.

Ez kell, hogy emlékeztetőül szolgáljon, amikor mindennapi életünk elkerülhetetlen küzdelmeivel szembesülünk. A küzdelem páratlan alkalom önmagunk gyarapítására.

Használjunk ki minden lehetőséget, amelyet az élet nyújt! Használjuk ki a beszéd egyedülálló erejét, hogy közelebb kerüljünk a Teremtőhöz és egymáshoz!

Cházák cházák veniszcházék!

Raj Tamás:

Bibliaiskola

A messiás és a messiási kor

„Várják, mint zsidók a Messiást” — a jól ismert szólásmondás is jelzi, mennyire hozzátartozik a hagyományos zsidó eszmevilághoz a messiásvárás. A zsidó vallás és néphit egyik fontos kulcs szava a bibliai héber **masiah**, ennek görög tükörfordítása a **khrüsztosz**, magyarosan **Krisztus**. Eredeti jelentése felkent értelemmel bír: az ókori **Izraelben** ugyanis a királyt és a főpapot nem koronázták, nem is koszorúval díszítették, mint a **názirt**, hanem haját és szakállát illatos olajjal kenték fel. A törvényes pap neve **héberül hakohén hamasiah (felkent pap)**, az uralkodóé pedig **hamelekh hamasiah (felkent király)**.

A messiás Izrael jogos (törvényesen felkent) királya, aki **Dávid** házából („**jisáj törzsökéből**”) származik. A zsidó próféták azonban olykor még az idegenek közt is meglátták az **Örökkévaló** felkentjét: A babilóniai „**Nagy vigasztaló**” például a perzsa **Küroszban** fedezte fel azt, áld majd megszabadítja **Izraelt** fogságából, ezért „**Isten pásztorának**” és „**messiásának**” mondja őt. (**Vésd össze: Jesája könyve, 44. fejezet 28. vers és 45. fejezet 1. vers.**)

A legrégebbi és egyúttal a legismertebb messiási kép **Jesája (Ézsaiás)** prófétától való, aki így jövendöli meg a megváltást: „**ítélkezni fog (Isten) a népek között, megfenyít sok nemzetet, kardjaikat kapákká, dárdákat vincellér késekké alakítják, nem emel egyik nemzet a másik ellen kardot, és nem tanulnak többé háborút**” (2. fejezet 4. vers). A próféták egyaránt úgy vélik, hogy a népeknek tanulniuk kell a zsidóktól, mert nekik nagyobb tapasztalatuk van az egyistenhitben: „**íme, népek tanújává tettem őt, fejedelemmé, nemzetek irányadójává. Bizony, egy olyan nép (is), amelyet nem ismersz, szólítani fog, és egy olyan nemzet, amely téged nem ismer, hozzád fog sietni, az Örökkévaló, a te Istened kedvéért, Izrael Szentjéhez, aki megtisztelt téged**” (55. fejezet 4—5. vers). „**És az idők végén szilárdan fog állni az Örökkévaló házának hegye, ...mert Cionból ered a Tan, s az Örökkévaló szava Jeruzsálemből**” (2. fejezet 2—3. vers).

A zsidóság számára elsősorban a messiási kor és nem a **Messiás** személye iránti vágy a döntő jelentőségű. Ez a vágyakozás azt is jelenti, hogy hitünk szerint a világnak és az emberi életnek célja, értelme van, s hogy a **Mindenható** ad célt és értelmet az embernek és az egész világnak. **Messiáshitünk** aktív cselekvésre készítet: nem csupán várnunk kell őt, de eljöveteleért erőnkhez képest mindent meg is kell tennünk. A modern zsidó vallásfilozófus, **Martin Buber** gyermekkorában nagyapjánál vendégeskedett. Az egyik könyvben az ifjú egy történetre bukkant. A messiás - így fejeződött be a mese - Róma kapuiban, koldusgúnyában ül, és vár. - Kire vár a messiás, hogy eljőjön

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Raj Tamás:

Bibliaiskola

végre? — kérdezte értetlenül a fiú. **Mire a nagypapa a gyerekre mutatott: — Rád! A messiás mindnyájunkra vár, és egyre vár...**

A **messiás** megérkezése — hangsúlyozta **Májmúni** — nem jelenti **Izrael** fiainak győzelmét más népek felett, de megvalósítja az emberiség békéjét, a világ és az ember megváltását, valamint Izrael nyugalmát, hogy ellenségei többé ne zavarják meg őket a Tóra tanulmányozásában. A zsidó messiáshit — ellentétben másokéval — arra buzdít, hogy ne csak lélekben újuljunk meg, de igyekezzünk folyvást megjavítani önmagunkat és embertársainkat. Ne csak hirdessük a szeretetet, hanem gyakoroljuk is, ne törődünk bele sorsunkba, hanem alakítsuk át életünket a szentség szolgálatában. Hiszen — ahogy a **Talmud** egyik alapelve hangsúlyozza — „**nem a magyarázat a fontos, hanem a cselekedet**”.

A zsidóság messiáshite mindmáig megőrizte a Szentírás eredeti, „**az idők végén**”, ám itt, a való világban bekövetkező megváltás-gondolatát. A **jeruzsálemi Szentély** pusztulásától (**időszámításunk szerint 70**) kezdve a zsidó közgondolkodás általános eszméje lett, hogy a **Templom** csak akkor épül fel majd, ha eljön a **messiás**. Ugyancsak ehhez a korhoz köti a hagyomány a **zsidó diaszpóra (a galut)** egybegyűjtését. Jóllehet, ez utóbbi gondolatot már **Mózes** is említi: „**Ha el lennétek taszítva akár az égbolt szélére, onnan is egybegyűjt téged az Örökkévaló, Istened, és onnan is elhoz téged. És elvezet téged az Örökkévaló Istened abba az országba, amelyet őseid örököltek, hogy birtokba vedd azt, jót tesz veled, és jobban megsokasít téged, mint őseidet**” (V könyv, 30. fejezet 4-6. vers),

A zsidóságot a messiáshit köti egybe a kereszténységgel, s különös módon egyúttal az választja külön is egymástól. A vallásos zsidó nem tudja elfogadni a megváltást, amíg a való élet ennek épp ellenkezőjét, a megváltatlan világ és a megváltatlan ember képét mutatja.

S ezért a vallásos zsidóság mindmáig oly fontosnak érzi, hogy tovább várja a megváltót, pontosabban a megváltás korát.

A német zsidó tudós, Schalom Ben-Chorin vetette föl egy ízben, egy zsidó-keresztény disputa alkalmával: — Voltaképpen mi a különbség a mi hitünk és keresztény barátainké között?

Talán kiderül, ha egyszer majd (reméljük mielőbb, még a mi életünkben) eljön hozzánk a Messiás. **Akkor majd megkérdezzük tőle:**

Mondd, jártál-e már itt köztünk, a Földön?

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

MIRJAM BOSSZÚJA

Élt három testvér, akik őszintén szerették egymást. A legidősebb Mirjam már gyermekként, mint egy anya gondoskodott fiatalabb öccséről, Áronról. Játszott vele tanította, amikor csak ráért, hiszen a Fáraó leányának szolgálója volt, és sokat tartózkodott a munkahelyén a palotában. Amikor megszületett a kisebbik öccse Mózes, ő intézte el, hogy a Fáraó leánya, aki kimentette a Nílusból engedélyezze, hogy a gyermeket a saját édesanyja, Jókebed szoptathassa.

Elteltek az évek, miután Mózes visszatért Egyiptomba, hogy kivezesse Izrael népét a rabszolgaságból a két testvére teljes odaadással mellé állt. A tenger szétválása és összezáródása után, amikor a víz elnyelte az egyiptomiakat, Mózes diadaléneket zengett, majd Mirjam folytatta a műsort. Dobbal a kezében adva az ütemet, táncolt, a nők követték és egy fergeteges körtánccal zárult az ünnepség. Nagyszerű volt a három testvér kapcsolata.

A hacéróti táborozás során különös dolog történt:

„Mirjam és Áron beszélt Mózes ellen a kúsi asszony miatt, akit elvett; mert egy kúsi asszonyt vett el. És mondták: csupán csak Mózessel beszélt – e az Örökkévaló, nem beszélt – e velünk is?”

Mi történt a három testvér között? Miért lázadott fel Mirjam és Áron Mózes ellen? Ezzel a kérdéssel nemigen foglalkoznak a kommentárok, pedig érdekes lenne feltárni az okokat, ami ide vezetett. Én megpróbálom.

Vissza kell menni az időben addig, amíg Mózes felment a hegyre az Örökkévalóhoz, hogy átvegye a kőtáblákat, és meghallgassa Izrael törvényeit. Túl sokáig maradt fent a hegyen és a nép körében rémhírek terjedtek el. Mózes meghalt a hegyen az Örökkévaló pedig elhagyta Izrael népét. Az emberek elhitték ezeket a hazugságokat, új istent akartak, olyan élettelen bálványt amilyenek Egyiptomban voltak kifaragva. Felkeresték a tábor egyik vezetőjét, Húrt, Mirjam fiát, hogy készítsen nekik bálványt. Húr ezt nyíltan megtagadta. Hiába mondta nekik, hogy Mózes él, és az Örökkévaló sohasem hagyja el Izrael népét, a lázadók egyszerűen elővették a késeiket és megölték Húrt. Mirjam ezt távolból tehetetlenül nézte, és összeomlott.

A lázadók, a gyilkosság után Áronhoz mentek és követelték, hogy készítsen nekik bálványt. Áron látta mit műveltek Húrral, ezért félve a haláltól elkészítette az aranyborjú bálványt. A nép őrjöngött a bálvány körül.

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

Másnap megérkezett Mózes. Mirjam, amikor meglátta képes lett volna megölni a testvérét, mert őt okolta a fia haláláért, hiszen, ha egy nappal korábban érkezik meg a hegyről, Húr még mindig élne. Mózes a levitákkal háromezer lázadót lemészárolt, mire visszatért a rend a táborban. Mirjam a közelébe sem mehetett, csak magában gyűlölködött, bosszút forralva Mózes ellen. Hacérotban eljött az alkalom.

Megkörményezte Áront, aki mindig hallgatott a nővéreire. Mirjam ügyesen előadta, hogy ők ketten alkalmasabbak lennének Izrael népének a vezetésére, mert Mózes nem héber nőt vett el feleségül, hanem egy midjanita lányt Cippórárt. Mirjamhoz valójában soha nem beszélt az Örökkévaló, de Áront gyakran hívta magához, amikor tanította. Ezt használta ki Mirjam. Mózes nem válaszolt a vádakra, némán tűrte a gyalázkodást.

„Mózes szerényebb volt minden embernél, aki a föld színén élt.”

Az Örökkévaló azonban meghallotta a vádaskodást, és azonnal intézkedett. Itt most nem Mózes népvézéri szerepéről volt szó, hanem az Isten döntését vonták kétségbe. Ez hatalmas bűn, hiszen nem emberek választották ki Mózeset Izrael népének vezetőjévé, hanem az Örökkévaló döntése volt ez, amit, Mirjam és Áron megtámadott. Nem késett a felelősségre vonás. Az Örökkévaló beszélt a két bűnöshöz. Elmondta nekik, hogy Mózes az Ő kiválasztottja, ezt senki sem kérdőjelezheti meg!

„Miért nem féltetek beszélni szolgám, Mózes ellen?”

Bekövetkezett a büntetés, Mirjam megbetegedett, poklos lett, bőre kifehéredett. Áron látszólag semmi büntetést nem kapott, azonban sokkal jobban fájt neki az, hogy a testvére lett beteg és nem ő. Ugyanazt érezte, mint amikor a két fia meghalt, és ő meg sem gyászolhatta őket. Azonnal kétségbeesetten Mózeshez fordult:

„Kérlek, Uram, ne ródd fel nekünk vétékül, amiben oktanul cselekedtünk, és amiben vétkeztünk.”

Mózes azonnal könyörgött az Örökkévalónak, hogy gyógyítsa meg a nővérét. Az Örökkévaló Mózes kedvéért mérsékelte Mirjam büntetését.

„Zárassák ki hét napra a táborból és azután legyen ismét befogadva.”

Egy hét után Mirjam gyógyultan visszatért Izrael népéhez a magányból. Azután összecsomagoltak, tovább vándoroltak és letáboroztak a Párán sivatagban.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

A héber betűk titkai

TÁV (ת)

A héber ábécé huszonkettedik betűje, számértéke: 400.

Formáját tekintve a **táv** egy **dálet-ból** és egy **nun-ból** áll. A két betűt együtt **Dán-nak**, **דן** olvassuk. **Dán Izrael tizenkét törzsének egyike volt.** A **Tóra** megemlíti, hogy **Dán** hátul, a többi törzs mögött ment a sivatagi vándorlás során és összegyűjtötte, majd visszaadta a törzsek által elhagyott dolgokat.

Kérdezi a Talmud: kit nevezhetünk bolondnak? Aki elhagyja, **amit (má/מה)** neki adtak. Mélyebb értelmezésben a „má” szó az **Isten** előtti alázatot jelöli. Aki alázatos ezt mondja „**Má/Mi vagyok én? Semmi vagyok Isten előtt**”. A zsidó lélek forrása **Isten**. Ha valaki elveszíti alázatos voltát, elhagyja azt, amit adtak neki, elszakad a zsidó szellemiségtől, bolonddá válik. Dán törzsének volt meg a képessége, hogy visszaadja ezt a „má”-t **Izrael** számára.

Dán jelentősége a test felépítésének analógiájára is vonatkoztatható. A testnek van feje, kezei és lábai. Első látásra a fej a felsőbbrendű, mert az intellektust hordozza. Azonban a fej képtelen elérni a célját, ha a láb nem viszi oda, ahová szeretné. **Dán** a zsidó nép lábát szimbolizálja. Az alázatot. A fej sokszor arrogáns, mert az értelem és az irányítás központja. A lábnak nincs meg ez a képessége, egész nap dolgozik, és mégsem kap annyi elismerést, megbecsülést, figyelmet, mint a fej.

A **dán szó másik jelentése ítélni, bíraskodni.** Egy zsidónak minden cselekedetét meg kell ítélnie, mielőtt bármit tesz, vajon az megfelel-e mind az **Írott-, mind a Szóbeli Tan** elvárásainak. Nem relativizálhatja a parancsolatok fontosságát, nem válogathat, hogy melyek fontosak, vagy kevésbé fontosak a számára. **Dán** törzse arra tanít, hogy egy zsidó vesse alá magát az isteni törvényeknek, a Tórának, teljes egészében, annak minden **háláchájával**, magyarázatával együtt.

Ahogy korábban utaltunk rá, a **dálet** a **szegényt/szegénységet (דל/dál)**, továbbá emelkedettséget (**szó szerint: דליתני/dilitani/felemelt engem, 30. zsoltár**) jelenti. A **nun**, ahogy említettük, a **onáá/onáa/megtévesztés**, melynek két fajtája lehet: az egyik, mely **fájdalommal és pusztulással** végződik. Egy olyan élet, melyben csak a földi élvezetek halmozódtak, megtévesztő, mert a végén szenvedést eredményez. A másik, mikor az ember jutalmat kap szenvedéseiért és felemeltetik. A világ teremtése során az **Örökkévaló** elrejtette magát. A természet becsapja az embert, mert nem látja a mindenütt jelenlévő Istent. Aki ezt felismeri, és a **Tórának** szenteli életét, az a végén megkapja örökkévaló jutalmát, az eljövendő világ minden áldását.

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

A héber betűk titkai

TÁV (ת)

A héber ábécé huszonkettedik betűje, számértéke: 400.

A lubavicsi rebbe magyarázata szerint a **táv** három vonalból áll. Hasonlít a **hé**-hez, melynek szintén három vonala van. Ezek jelölik a Tóratanulást, az imát és a jócselekedeteket. A **táv** egy olyan illetőt jelöl, aki tökéletes mindhárom téren.

Mikor **Ábrahám 99 éves** lett az **Örökkévaló** megparancsolta neki, hogy metélje körül magát. A körülmetélés az ego eliminálását jelentette. Így lett tökéletes.

Táv=400. A 400-as szám több alkalommal van említve a **Tórában**. **Ábrahám 400 sekelért vette meg Efrontól a Makpela barlangját családi temetkezési helyül. Az Ephron/עפרון név gemátriája 400.** Hebron volt az első város, melyet a zsidók megvettek maguknak. A sír, melyet **Ábrahám Sárának** megvett, négy házaspár temetkezési helyéül szolgál (**Ádám és Éva, Ábrahám és Sára, Izsák és Rebeka, valamint Jákób és Lea**).

A **400** jelölheti továbbá még a **gonoszság négyszáz szintjét**, ahogy **Ézsau jött Jákób ellen négyszáz emberrel**. A **táv** lehetőséget biztosít arra, hogy a **negatív energiákat pozitívvá változtassuk**.

A táv jelentése az igazság, אמת/emet szavával hozható összefüggésbe. Az igazság átfogó, szilárd talajon áll: az **álef héber ábécé első, a mem a középső, míg a táv az utolsó betűje**. Ezzel szemben a **hazugság, a שקר/seker az ábécé egymás utáni betűiből tevődik össze, tehát labilis, nem áll meg könnyen**.

A **Tízparancsolat első betűje álef, a Misnáé mem, míg a Talmudé táv**. Szintén kiadja az **emet, igazság** szavát.

A **Talmud** azt mondja, az **Örökkévaló** kézjegye a teremtett világon az **emet**. Ahogy minden festőművész dedikálja saját művét, úgy az **Örökkévaló** is elhelyezte kézjegyét az univerzumon. A **Zohár** szerint a teremtés utolsó három szava magában rejti **Isten** keze nyomát:

ברא אלקים לעשות bárá Elokim láászot, ha a három szó utolsó betűit összeolvaszuk, ismét megkapjuk az **מת emet** szót.

Forrás: (tfilin)

TALMUDI FOGALMAK III. RÉSZ

בַּל תַּלִּין

13. Bál tálin – Miután a munkás végig dolgozta munkaidejét, nem szabad húzni halogatni bére kifizetését. A kifizetést a járandóság pillanatától számított tizenkét óránál tovább nem szabad halogatni. Kissé más szabályok vonatkoznak a mesteremberekre (**umán**) és a vállalkozókra (**káblán**), akiknek megbízatása egy konkrét feladatra szól, és nem napszám vagy órabér szerint fizetik őket. Mindazonáltal, ha egyszer az illető átadta munkáját a megbízójának, ki kell fizetni. A **Bál tálin a Tóra** egyik legfontosabb szociális törvénye.

בַּל תִּשְׁחִית

14. Bál táschit – (1) Az értékkel bíró dolgok megsemmisítésének tilalma. Bibliai forrása (**5Mózes 20:19**), amely megtiltja az ostrom alá vett város gyümölcsfáinak kivágását. A Bölcsék megmagyarázták, hogy e tilalom hatálya kiterjed bármilyen értékes holmi indokolatlan megsemmisítésére. (2) A szakáll borotvával történő eltávolításának tilalma.

בַּר מִצְרָא

15. Bár micrá – **Telekszomszéd**. Ha valaki el akarja adni a földjét, a szomszédos föld tulajdonosának előjoga van rá. Ez a **Tóra** egyik szakaszán alapul: „**Tedd azt, ami helyes és jó**”.

בֶּשֶׁר שְׁנִתְעַלֵּם מִן הָעֵין

16. Bászár senitálém min háájin – **Felügyelet nélkül maradt (kóser) hús**. Néhány Bölcs tiltja olyan hús fogyasztását, amely egy ideig felügyelet nélkül maradt és kicserélődhetett nemkóser hússal. Kivétel ez alól, ha a húson jól látható a jel, miszerint az eredeti kóser hús.

בֵּין הַשְּׁמֹשׁוֹת

17. Bén hásmásot – **A nap vége és az est közötti szürkületi időszak**. Általános értelmezése szerint a naplemenete (**skiát háchámá**) és a csillagok feljövetele (**cét hákochávím**) közötti időszak, amely kérdéses, mely napszakhoz tartozik. A **Bölcsék** vitatkoznak időtartamán, és hogy mikor kezdődik, illetve végződik. Emiatt például a biztonság kedvéért szombatot hamarabb kezdjük és később fejezzük be.

בְּרֻכּוֹת הַנְּהִינִין

18. Birchot hánehenin – **Szó szerint: az élvezetek áldása**. A fizikai élvezetekre mondott áldás. Ebbe a kategóriába tartoznak az ételre, italra és kellemes illatokra mondott különféle áldások.

בְּרַכַּת חֲתָנִים

19. Birkát chátánim – **vőlegények áldása**. A hét áldás, amelyet a menyasszony és a vőlegény fölött mondunk az esküvői **chupá** alatt, illetve azt követő egész héten, minden étkezés után. Ezek az áldások csak legalább tíz férfi jelenlétében mondhatók el, akik között lehetőleg kell legyen egy-két olyan, aki eddig nem vett részt az esküvői ünnepségen (**pánim chádásot**). Az újdonsült férj a szükséges tíz férfi közé számítandó.

110 éve született Dr. Scheiber Sándor főrabbi I. rész

Rabbi, nyelvész, irodalomtörténész, a nyelvtudományok doktora (1983), a budapesti Rabbi-képző Intézet (a mai OR-ZSE) egykori igazgatója (1950-1985), a Magyar Izraeliták Országos Rabbitegyesületének egykori elnöke, a neológ zsidóság kiemelkedő alakja.

A soá utáni magyar zsidó élet legkiválóbb alakjaként Scheiber kimagasló tevékenységet folytatott az irodalomtörténet, történettudomány és folklorisztika területén is. Széles ismeretsége révén számos alkalommal látta vendégül a nemzetközi tudományos és kulturális élet kiemelkedő személyeit. A zsidó tudományos élet szervezőjeként **Grünwald Fülöppel** megindította a **Magyar Zsidó Oklevéltárat** és kiadta az évkönyv nyolc vaskos kötetét, amely az egyetemes magyar művelődés- és gazdaságtörténet fontos forráskiadványa. 1949-ben „**egyetemi magántanárként**” jegyezte Mikszáth Kálmán és a keleti folklór című könyvét. Hirtelen azonban visszavonták a szegedi egyetemre szóló professzori kinevezését. Nem volt marxista. Soha nem gyógyult be a seb, amit akkor ejtettek önértékén. A keserű tapasztalatok, a sérelmek elől a munkába menekült. Nem elvonult, hanem menekült.

1976-ban **Scheibert** hónapokon át hetente beidéztek a rendőrségre kihallgatásra. Beidéztek a rabbinövendékeket is. Scheiberrel úgy bántak és beszéltek, mint egy bűnözővel. Az akkori idők egyik leg-híresebb ügyvédje – egynapos gondolkodási idő után – nem vállalta el Scheiber védelmét. A zsidó hitközség vezetősége elhárította Scheiber feleségének, Lilinek kérését, hogy tegyenek valamit, különben a férje belehal ebbe az ügybe. **Az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH)** szintén hárított, arra hivatkozva, hogy másik tárca ügyében nem illetékesek. Lili – baráti segítséggel – felvetette férjét a budapesti János Kórház sebészeti osztályára fekvőbetegnek, mert a folyamatos megaláztatástól Scheibernek egyre sűrűbben voltak éjszakai eperohamai, és a kihallgatást vezető rendőrtiszt azzal fenyegetőzött, hogy eperoham ide, eperoham oda, Scheibert elővezetteti. Lili – egyik kolléganője családtagja rendőrségi kapcsolatai révén – megtudta, hogy férje ellen koncepciót készítenek elő, és ez ellen nem tehetnek semmit. Lili egymaga szembefordult a rendszerrel. Levelet írt, amelyben megfenyegette a hatóságot, hogy az egész ügyet eljuttatja a nemzetközi sajtóhoz és világbotrányt csinál. A történetbe, a hónapokon át tartó megaláztatásba Scheiber lelkileg majdnem belerokkant. Szünet nélkül vadászott rá a belügy. Besúgókat küldtek rá, lehallgatták, ahol csak tudták, gyötörték. Soha nem tört meg, nem hagyta el a hazáját, a végén rákja lett, és meghalt.

Heller Bernát tanítványa volt. Világszerte elismertté vált a magyar zsidó tudós, akit 1938-ban avattak rabbivá, s emellett doktori címet szerzett sémi filológiából. Ezt követően Angliában végzett kutatómunkát (**Londonban, Oxfordban és Cambridge-ben**) héber kéziratokat tanulmányozva (ún. genizakutatás), melyek későbbi tudományos munkájának alapjait adták és vállalkozott a **Magyar Tudományos Akadémia** tulajdonában lévő dokumentumok teljes feldolgozására. Heller professzor rábeszélésére és oxfordi professzorok meghívására 1939-ben Angliába ment egyéves tanulmányútra, ahova felnőttként többször visszatért. Londoni tartózkodása alatt írta meg a Babel tornya első változatát. A tudós **Moses Gaster** temetése ihlette a **Sófár** a gyászszertartáson című tanulmányát. Ekkor kezdte **geniza kutatását** is. Tudta, hogy Pesten **Kaufmann Dávid** könyvtárának geniza anyaga feldolgozásra vár. A háborút követően rendületlenül folytatta tudományos munkásságát. A nyelvtudományok doktoraként nemzetközi elismertségre tett szert. A **Cincinnati Hebrew Union College** és a **New York-i Jewish Theological Seminary** is díszdoktorrá választotta, a jeruzsálemi Héber Egyetem a címzetes egyetemi tanári címet adományozta neki.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ה"ב

ה"ב

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND JÚLIUS 1 – 31. KÖZÖTT

1.	szombat	CHUKÁT-BÁLÁK vége: 21,47	8,00	21,00	12.	T
2.	vasárnap		8,00	19,00	13.	
3.	hétfő		7,00	19,00	14.	
4.	kedd		7,00	19,00	15.	
5.	szerda		7,00	19,00	16.	Á
6.	csütörtök	Támuz 17. Böjtnap 2,18-tól 21,22-ig	7,00	19,00	17.	
7.	péntek	§20,24	7,00	19,00	18.	
8.	szombat	PINCHÁSZ vége:21,43	8,00	21,00	19.	M
9.	vasárnap		8,00	19,00	20.	
10.	hétfő		7,00	19,00	21.	
11.	kedd		7,00	19,00	22.	
12.	szerda		7,00	19,00	23.	U
13.	csütörtök		7,00	19,00	24.	
14.	péntek	§20,20	7,00	19,00	25.	
15.	szombat	MÁTOT-MÁSZÉ Újhold hirdetés vége:21,37	8,00	20,45	26.	
16.	vasárnap		8,00	19,00	27.	Z
17.	hétfő		7,00	19,00	28.	
18.	kedd	JAM KIPPUR KOTAJN	7,00	19,00	29.	
19.	szerda	Újhold	7,00	19,00	1.	
20.	csütörtök		7,00	19,00	2.	Á
21.	péntek	§20,13	7,00	19,00	3.	
22.	szombat	DEVÁRIM vége:21,28 Sábát Cházon	8,00	20,45	4.	
23.	vasárnap		8,00	19,00	5.	
24.	hétfő		7,00	19,00	6.	V
25.	kedd		7,00	19,00	7.	
26.	szerda	Áv hó 9. Böjtnap kezdete: 20,26	7,00	19,00	8.	
27.	csütörtök	Böjtnap vége:21,01	7,00	19,00	9.	
28.	péntek	§20,05	7,00	19,00	10.	
29.	szombat	VÁETCHÁNÁN SÁBÁT NÁCHÁMU vége: 21:18	8,00	20,30	11.	
30.	vasárnap		8,00	19,00	12.	
31.	hétfő		7,00	19,00	13.	

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Ismeretlen zsidók nyomában XXXIX. Vértés Marcell

Vértés Marcell, született: Weisz Manó, külföldön: Marcel Vertés (Újpest, 1895. augusztus 10. – Párizs, 1961. november 1.) festő, grafikus illusztrátor.

Újpesten született Weisz József kereskedő és Ripper Ernesztina gyermekeként izraelita családban. Egy darabig műszaki tanulmányokat végzett, majd beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára. Ezt megelőzően rajzait a **Borsszem Jankó**, a **Szamár**, a **Fidibusz** c. lapok közölték, később pedig a **Színházi Élet** és a **Pesti Futár**. Mestere **Ferenczy Károly** volt a főiskolán. **1915-ben katonának** állt, de nem hagyta abba a rajzolást sem. **A Színházi Élet (1917. július 14.–21.)** egy tréfás rajzsorozatot közölt tőle **Frontszínház** címmel. **1916-ban Karinthy Frigyes *Tanár úr kérem*-je** volt az első könyv, amihez illusztrációkat készített. 1918-1919-ben több politikai plakát készítésével is megbízták, egyik legismertebb ezek közül a **Lukacsics! Velem vagy ellenem**. Miután a **Tanácsköztársaság** megbukott, **Bécsbe** menekült, itt 1920-ban egy plakátverseny nyertese lett. **Rajzok a magyar pokolból** címmel látott napvilágot az az albuma, amely a fehérterror véres cselekményeit mutatja be (**Halmi J. kiad., Bécs, 1921**). Még ebben az évben **Párizsba** látogatott, ahol a **Julian Akadémiára** iratkozott be. **1922-től rajzait a Rire** c. satirikus lap publikálta.

Sikeresek voltak **Dancings** (Tánc, 1924), **Maisons** (Nyilvánosházak, 1925) és **Une journée de Madame** (Őnagysága egy napja, 1926) című litográfiai albumai. Első alkalommal 1925-ben állított ki Párizsban a **Devambes** galériában, 1932-ben elnyerte a **Francia Becsületrendet**. 1935-től még amerikai újságok számára (**Vanity Fair, Vogue, Esquire**) is dolgozott. 1940-ben **New Yorkba** menekült, itt is több könyvet illusztrált, faliszőnyegtervei megjelentek 1942-ben a **Harper's Bazaar** különszámában. A második világháború véget értevel újra Párizsba ment és 1946-ban a **Charpentier galériában** kiállította azokat a képeket, melyeket amerikai tartózkodása során alkotott. 1947-ben a **Szinyei Merse Pál Társaság** odaítélte számára a **Zichy Mihály** grafikai nagydíjat. 1948-ban kiállítást hirdetett a budapesti **Szalmásy** galériában, azonban ez azon oknál fogva elmaradt, hogy a vámtiszt erkölcsstelennek találta a **New Yorkból Európába** szállítandó aktjait, és meggátolta azoknak a hajóra történő felvételét. **Édith Piaf**ról, **Juliette Gréco**ról és más hírességekről is készített portrékat.

1950-ben megjelentette húsz ismert személyiség képzeletbeli gyerekkori arcképét (**pl. Coc-teau, Einstein, Churchill**) tartalmazó humoros albumát **Képzelt arcképek** címmel. 1961-ben a cannes-i fesztivál zsűritagja volt; a párizsi Operaház, a **Comédie-Française** és a **Théâtre Français**, a londoni **Adelphi Színház** számára készített díszleteket, valamint számos díszlet- és jelmeztervet filmekhez (**A bagdadi tolvaj, Moulin Rouge**), illetve kosztümterveket az amerikai **Barnum Cirkusz** számára. A **Moulin Rouge** díszletterveiért és jelmezterveiért is egy-egy **Oscar-díjat** kapott **1952-ben**. A terveket Párizsban és New Yorkban is kiállították. Kottacímlapok és freskók tervezésével is foglalkozott, utóbbit szállodák, kávéházak, nagypolgári lakások dekorálásának céljából. A **Magyar Könyv- és Reklámművészek Társaságának** és a **New York-i Könyvillusztrátorok Társaságának** is tagja volt. A **Philadelphai Múzeum** az emlékére ösztöndíjat alapított. A **Magyar Nemzeti Galériának** számottevő műalkotást ajándékozott.

Újpesten utca viseli a nevét.

Orson Welles 1973-as **H mint hamisítás** című filmjében többször is szó esik róla, illetve Welles maga mesél el egy történetet Vértésről.

Forrás: (wikipedia)

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Walter Pietsch: HÁTÁM SZÓFERTŐL - THEODOR HERZLIG III. rész

Az ortodoxia és a korai cionizmus viszonya a XIX. századi Magyar Királyságban.

Ennek a szélsőséges álláspontnak a forrása a rabbinátus minden részlet feltétlen megtartására törekvő, klasszikus felfogásában gyökerezett. Ez magában foglalta a XVIII. század végi kelet, illetve közép-kelet-európai zsidó életmód valamennyi szokását. **Hátám Szófér** ezért nemcsak **Moses Mendelssohn** nézeteit utasította vissza kérelhetetlenül, hanem minden olyan iskolatípust is, amely a **mászkilokkal**, a felvilágosítókkal állt kapcsolatban. A **Szófér** által félmjelzett ortodoxia egyik jellemző vonása volt a **Sulhán Arúhban** megfogalmazott előírások maradéktalan megtartása. Elvetendőnek ítélt minden, a klasszikus **Tóra-stúdiomokon** túlnyúló képzést, valamint a nyelvtanulást is, mert ez utóbbi nyitott utat él felvilágosodás és az asszimiláció felé. Ugyanezen okból határolta el magát a Magyarországon akkoriban kezdődő zsidó emancipációs törekvésektől. Ezekben ugyanis elsősorban az új generációnak a tradicionális zsidó életformával szemben érzett elégedetlenségét vélte felfedezni, amely bármikor átcsaphat a vágyba, hogy a zsidó közösség tagjai betagozódjanak nem zsidó környezetük társadalmába és kultúrájába.

Követőinek **Hátám Szófér** azt a biztos tudatot közvetítette, hogy száműzetésben élnek. Ezzel egyben az **Ígéret Földjére** való visszatérés szükségességére is utalt. A zsidók nép legyenek, ne pedig felekezet. Mindezek **Hátám Szófér** nézőpontjából hatásos ellenszerei voltak az asszimilációnak és az integrációnak, amelyek szerinte a zsidóság hanyatlásához vezettek volna. Az **Izraelbe** való visszatérés számára nem pusztán jövőre irányuló messianisztikus ígéret volt, hanem egyben feladat legkiválóbb tanítványai számára, akiket ugyanis arra bátorított, hogy menjenek **Jeruzsálembe**, és ott erősítsék meg a régi **jisuvot**, azaz a palesztinai zsidó közösséget.

A **Hátám Szófér** munkásságával átítatott magyarországi ortodoxia tehát már több mint fél évszázaddal a cionizmus létrejötté, illetve előfutárainak fellépése előtt tartalmazott két olyan elemet, amely közös volt közte és a később kialakuló cionista mozgalom között. Egyfelől világosan tudatában voltak a zsidó nép különleges vonásainak, másfelől pedig vágyakoztak a **Cionhoz** való visszatérésre. Igaz ugyan, hogy ez utóbbinak a megvalósítására ekkor még csak néhány ember vállalkozott. **Hátám Szófér** e tanokat azért fejlesztette ki, mert meg akarta védeni a zsidóságot az asszimilációtól és az integrációtól, nem pedig azért, mert látta e két törekvés kudarcát.

Hátám Szófér utódjának, **Akiva Josef Schlesingernek** munkásságában különösen világosan mutatkozik meg az ortodoxia és a későbbi cionizmus alapelemei közt feszülő ambivalencia. **Schlesinger** apósával, **Hillel Lichtenstein** rabbival, valamint **Haim Szófér** rabbival együtt a **Hátám Szófér** által Magyarországon létrehozott ortodoxia három fő ideológusának egyike volt. Munkásságuk végül elvezetett egészen a magyarországi ultraortodoxia kifejlődéséig. **Michael K. Silber** azt a provokáló álláspontot képviseli, amely szerint **Akiva Josef Schlesinger** nemcsak a cionizmusnak, hanem a "**Neturei Charta**" nagyapjának is számít. Ez utóbbi gondolat a mai Izraelben még mindig alapjaiban utasítja el a cionizmus gondolatát.

Schlesinger 1837-ben Pozsonyban született. **Smuel Benjámin Szófér**, **Hátám Szófér** fia és egyben pozsonyi utódja volt a tanítómestere. 1861-ben lett rabbi az északkelet-magyarországi **Huszt**on. 1865-ben publikálta a **Lev háivri (A zsidó szív)** című munkáját, amely első igazán komoly műve. A könyv két részletben jelent meg, magyarázta **Hátám Szófér** szellemi testamentumát, ám egyben tovább is fejlesztette azt, végül pedig mindenkit **Hátám** gondolatainak feltétlen elfogadására hívott.

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Walter Pietsch: HÁTÁM SZÓFERTŐL - THEODOR HERZLIG III. rész

Az ortodoxia és a korai cionizmus viszonya a XIX. századi Magyar Királyságban.

A művet élénk érdeklődéssel fogadták Kelet-Európában, és több kiadást is megért. A „Nyugat-Európában” valamint Közép-Kelet Európában egyaránt terjedő szekularizációs és asszimilációs tendenciák miatt **Schlesinger** sem magának, sem a tanainak nem jósolt nagy esélyt. Ezért 1870-ben elhatározta, hogy elhagyja Magyarországot, és Izrael földjére távozik, hogy Jeruzsálemben biztos menedékre leljen. Második fontos munkáját **Hevrat mahsirei atara le josna (A régi csillogás megújítóinak társasága)** címmel 1873-ban publikálta. Ebben a könyvben az ősi héberség reneszánszára vonatkozó koncepcióját fejtette ki. E gondolatrendszer az **Ígélet Földjére** való visszatérést éppen úgy tartalmazta, mint a zsidó hadsereg megszervezését és a mezőgazdaságból élő települések létrehozását. De **Schlesinger** figyelme kiterjedt a héber nyelv és a régi zsidó öltözködés újjáélesztésére is. Itt is kifejezetten a **Cionra** való visszatérésre hívott fel. Véleménye szerint a zsidóknak társaságba tömörülve kellett volna megpróbálniuk földeket szerezni a törököktől. Terve szerint az új **Izrael** a zsidó elit igazán jámbor tagjaiból szerveződhetett volna meg, s a **"Kolél há-ivrim"**, azaz a **"Zsidók Közössége"** nevet viselte volna. A **"Régi csillogás megújítóinak társaságával"** együtt szerette volna megvalósítani az ortodox utópiát, amely nem egyszerűen a kelet európai tradicionális zsidó társadalom kópiája kívánt lenni. Szerinte reformokra volt szükség a nevelésben, a munka és a foglalkozások világában egyaránt, hogy létrejöhessen egy olyan zsidó erkölcsi és szellemi reneszánsz, amely az ősi héber kultúra talaján áll. Asszonyok is a **Kolél** tagjai lehettek volna **Schlesinger** elgondolása szerint.

Mindegyiküknek népük nyelvén, azaz héberül kellett volna beszélniük, illetve héber ruhákat hordaniuk. A neveket, a nyelvet és a ruházatot nem lett volna szabad megváltoztatni. **Schlesinger** az ősi héberséget a modern üzleti élet területére is ki akarta terjeszteni. Így például azt javasolta, hogy a **Palesztinába** való visszatérést részvénykibocsátással kellene finanszírozni, ám ezeket csakis héber nyelven tartotta kinyomtathatónak.

Schlesinger a gyakorlatban is foglalkozott palesztinai termőföld felvásárlásával. 1878-ban **David Meir Gutman** és **Joschua Stampfer** rabbikkal együtt ő is az első zsidó mezőgazdasági település, **Petah Tikva** megalapítói közé tartozott. A régi **jisuv** tagjai között nemtetszést keltett a **Halukka Alapítvány** anyagi eszközeivel is támogatott földművelő munka. E tény komoly vitákhoz vezetett, mert a **jisuv** ortodox tagjai fenyegetve látták saját pozíciójukat, valamint megélhetésük biztonságát.

Schlesinger azonban nemcsak **Palesztina** földjének megműveléséért, nemcsak az **Izraelbe** való visszatérés nemzeti karakterének hangsúlyozásáért dolgozott, hanem számos praktikus kérdésre is a korát megelőző válaszokat adott. E válaszok bizonyos értelemben otthagyták lenyomatukat a negyedszázad múlva elinduló cionizmuson is. Gondolatait mindenesetre a dicső múlt helyreállítását célzó akarat köntösébe öltöztette, az ókori **Izrael** nagyszerűségének helyreállítását láttatta mindenki-vel. Ez az oka, hogy néhány kutató, pontosan koncepciójának utópisztikus jellege miatt, **Schlesingert** nem számítja a cionizmus előfutárjai közé.

Folytatjuk...

RECEPT-TÁR

Balatoni lángos

A balatoni lángoshoz nem kell se tojás, sem pedig kefir vagy bármilyen tejtermék. Emiatt picit világosabbra is sül, de higgyétek el, így is finom!

Hozzávalók: 6 db

- Lángoshoz:
- 350 ml langyos víz
- 25 g friss élesztő
- 1 tk kristálycukor
- 250 g kenyérliszt
- 250 g finomliszt
- 2 tk só
- bő olaj a sütéshez
- A feltéthez:
- 1 nagy doboz tejföl (330 g-os kiszerezés)
- 200 g reszelt trappista sajt

Elkészítés:

A balatoni lángos tésztájához vízbe belemorzsoljuk az élesztőt és beleszórjuk a cukrot, majd megvárjuk, amíg aktiválódik, azaz felfut az élesztő, ez kb. 4-5 perc. A kétféle lisztet elkeverjük, hozzáadjuk a sót, beleöntjük a felfuttatott élesztős vizet, és kidagasztjuk a tésztát. Letakarva 1 órát kelesztjük, amíg a duplájára nő.

Az olajat 175-180 fokos hőmérsékletűre melegítjük, majd olajos kézzel teniszlabda méretű darabokat tépünk le a tésztából, vékony, korong alakúra formázzuk a kezünkkel, és bő, forró olajban kisütjük a lángosokat. Oldalanként pár perc elég is nekik. Papírtörlőre szedjük őket, vastagon megkenjük tejföllel és megszórjuk egy jó nagy adag sajttal.

Elkészítési idő: 1,5 óra

Forrás: (streetkitchen)

MEGHÍVÓ

Muskhi rebencen: Elérkezett a nyári szünet

MEGHÍVÓ

Jegyezzétek fel a dátumot!

KEDVES BARÁTNŐM!

**ELÉRKEZETT A NYÁRI SZÜNET ÉS KÖZELEDIK AZ
A HÁROM HÉT IS, AMIKOR A JERUZSÁLEMI
SZENTÉLY PUSZTULÁSÁT GYÁSZOLJUK.
SZERETETTEL MEGHÍVLAK EGY NŐKNEK SZÓLÓ
TALÁLKOZÓRA, AHOL BESZÉLÜNK A SZENTÉLY
PUSZTULÁSÁNAK IGAZI JELENTŐSÉGÉRŐL ÉS A
MEGVÁLTÁSRÓL, MEG PERSZE MINDARRÓL, AMI
A KETTŐ KÖZÖTT VAN!**

MIKOR?

JÚLIUS 16-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT II ÓRAKOR.

HOL?

NAGYFUVAROS UTCAI ZSINAGOGA

1084 BUDAPEST, NAGY FUVAROS U. 4.

A BESZÉLGETÉS MELLETT ALKOTNI IS FOGUNK:

NAPFELKELTÉT FESTÜNK VÁSZONRA :-)

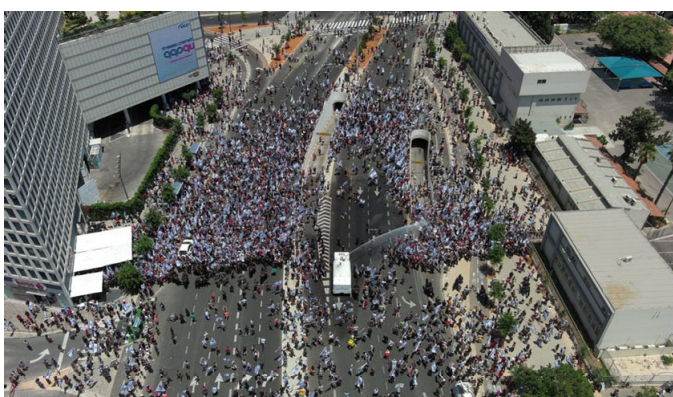
**KÉRLEK, IGAZOLD VISSZA A RÉSZVÉTELEDET A KÖVETKEZŐ
EMAILCÍMEN: MUSHKINÁL: MUSHKIS7@GMAIL.COM/+36707785040
VAGY BÁNKI MÁRIANÁL BANKI.PETERNEI23@GMAIL.COM/
+36704276451**

SZERETETTEL VÁRLAK,

MUSKI

Útlezárások országszerte Izraelben

Izraelben országszerte útlezárásokkal tiltakoznak kedden az izraeli parlament, a kneszet éjjel első olvasatban elfogadott, az ésszerűség jogi elvét korlátozó törvénye ellen, amellyel megakadályoznák, hogy az izraeli bíróságok az „ésszerűségre” hivatkozva felülbírálhassanak választott tisztségviselők által hozott döntéseket.

Kedd reggelre a jogrend átalakítása ellen tiltakozó „Kaplan-erők” – vagyis a tel-avivi Kaplan úton a kormány ellen rendszeresen tüntetők parancsnoksága – polgári engedetlenséget hirdetett, melynek részeként izraeli zászlót lobogtatók tízezrei tartották fel a forgalmat az ország számos fontos főútján.

A rendőrség őrizetbe vett 67 tüntetőt, számos helyen összecsapások voltak a rendőrök és a tüntetők között, és több helyen vízágyút vetettek be.

A hét elején több ismert orvos nyilvános levélben arra kérte a rendőrséget, hogy ne alkalmazzanak vízágyút, mert az előző hetek több százezres, szombat esti demonstrációin többen súlyosan megsérültek miatta.

A legfőbb ügyész, a kormány több tagja kérésének ellenére, engedélyezte a délutánra meghirdetett tüntetést a Ben Gurion nemzetközi repülőtéren, mert indoklása szerint ezen a közterületen mindenkinek joga van tiltakozni.

Az izraeli szakszervezeti szövetség, a **Hisztadrut** elnöke, **Arnon Bar-David** beszédet mondott, melyben felszólította **Benjamin Netanjahu** miniszterelnököt a kormánya igazságügyi rendszert átalakító lépései nyomán kialakult „káosz megállítására”. Ellenkező esetben – mint mondta – a szakszervezet teszi meg a szükséges lépéseket.

A **kiber hadviselés** háromszáz tartalékos nyílt levélben bejelentette, hogy felfüggeszti önként vállalt katonai szolgálatát a hétfő éjjeli **kneszet** szavazás miatt. Korábban hasonlóan nyilatkoztak más tartalékos egységek, köztük a légierő tagjai is.

Hétfő éjjel a **kneszet plénuma 64-56** arányban első olvasatban elfogadta az ésszerűség elvét korlátozó törvényjavaslatot. A tervek szerint kedden a **kneszet** alkotmányügyi, jogi és igazságügyi bizottsága elé terjesztik a szöveget, hogy ezzel előkészítsék a második és harmadik olvasatát, valamint végső, törvényerejű megszavazását.

Forrás: (ISRAELINFO)

Zsidó hitoktatói tanfolyamot indít az OR-ZSE

Két féléves képzés, heti egy munkanapon

A cél olyan szakemberek képzése, akik rendelkeznek a szükséges elméleti, módszertani és gyakorlati ismeretekkel ahhoz, hogy a Nemzeti Alaptantervben szereplő kötelező általános iskolai hit- és erkölcsstan órákon zsidó hittant tanítsanak, elhelyezkedjenek az informális zsidó oktatás területén, valamint Talmud-Tóra foglalkozásokat tartsanak. A képzést sikeresen elvégzők tájékozottak lesznek a zsinagógai térben, a liturgiában és az áldásokban, részletesen megismerik a zsinagógai év és a zsidó élet ciklusát, a kóserság szabályait, járatosak lesznek a Héber Bibliában, és emellett alapszintű héber nyelvi ismeretekkel is rendelkeznek majd. Tudásukat képesek lesznek korosztály szerint differenciáltan, a formális és az informális oktatás elméletét és metodikáját használva, innovatív módszerekkel átadni. A képzést sikeresen elvégzők hitoktatói oklevelet kapnak.

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- az egyetem egyedi jelentkezési lapja
- rövid önéletrajz
- motivációs levél
- érettségi bizonyítvány másolata
- ajánlólevél egy zsidó közösségi vezetőtől vagy szervezettől (pl. rabbi, hitközségi elnök, közösségi aktivista, ifjúsági szervezet)
- a tanfolyam ára 35000 Ft., illetve Mazsihisz-ösztöndíjjal végezhető

A szóbeli felvételi részét képezi a pályaalkalmassági beszélgetés. Az **eredeti érettségi és nyelvvizsga-bizonyítványt** a felvételi elbeszélgetésen kell bemutatni, miután írásban nyilatkozott annak eredetiségéről. Az intézményi jelentkezési lap az egyetem honlapjáról (<https://or-zse.hu/informaciok-felvetelizoknek>) tölthető le, ugyanitt megtalálható minden további információ a jelentkezéshez. **A jelentkezés határideje: 2023. augusztus 21.** A felvételi várható időpontja: augusztus vége. A tanfolyam szeptember elején kezdődik.

A képzésről további információt dr. Balogh István ad a baloghi@or-zse.hu címen.

Forrás: (or-zse-hu)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

IDEÁL, ESZMÉNY	MÁS NÉVEN A POÉN 1. RÉSZÉ	M	AMPER, RÖVIDEN ÓGÓRÓG TÖRZS	HATÁRO- ZOTT NÉVELŐ	AJTÓT SARKIG NYITÓ	LÁNGBA BORUL	FELJE- LENTÉST KÖVET- HETI												
PIANO, RÖVIDEN A DUNÁBA ÖMLIK				LEHET IKES IS!															
SAVVAL KEZEL							RÖNTGEN, RÖVIDEN RÖVID- NADRÁG												
ÓVATOS LOPA- KODÁS								KÖNNYET HULLAJT ÉRTE											
A NITROGÉN VEGYJELE		AGG, IDŐS GONDOT NÖVELŐ																	
KISSÉ JEDTI			ELEO- NÓRA, BECÉZVE NYOMÓ					K	KŐOLAJ- SZÁLLÍTÓ HAJÓ	INDUL AZ UTAZÁSI	DIOPTRIA, RÖVIDEN	HAL- SZELETI LAKMÁ- ROZIK						ERŐS MÉRÉG	
TITOK- ZATOS HAVASI EMBER					TÖRÖK AUTÓK JELZÉSE ARCHÍVUM			A POÉN 2. RÉSZÉ RIKOLTOZ											R
PARÁNYI, IGEN APRÓ						BETA- KARIT KULCS- DARAB!						HÁLÓT KÉSZÍT ÜRES SOR!							
KITŰZIK, HOGY ELÉR- HESSÉK				GYAKOR- LOTTSÁG ERŐD RÉSZE							LÉG- MOZGÁS KAIRÓ LAKOSA								
KÖVETKE- ZÉS- KÉPPEN							CSÓRÓS FUVOLA DÍSZÍTÉS												
ALGYÓ HATÁRAI			IGEKÖTŐ JÉGBEN ÁLL!			VÍZPAR- TI FA TOVÁBBÁ						KELVIN, RÖVIDEN A KÖZE- PÉBE					A PARKO- LÓ JELE TISZTÍ- TÓUZEM		
KILO, RÖVIDEN		KINCS KOLÓNIA- BAN ÉLŐ						BÖRTÖN- BEN ÜL SZER- VÍROZ					FÉL MÉRŐ! LABDA- JÁTEK						
ALKAT- RÉSZ!			AKÁCCAL BEÜLTET ISKOLAI IDŐSZAK						ÉPÍTŐ- ANYAG LITER, RÖVIDEN										
CSEH TRAKTOR- MÁRKA						EDÉNY CSEMPE- HÉZAG					SZÜLETIK ÁLLÓVÍZI								
REGÉNY SZEREP- LŐJE					RETTEG JÓ A SZEME				FÉRFI HANGFAJ SPORT- TRÓFEA										
DÁNIA NOB-JELE PAJKOS TEJT				AFRIKAI FŐVÁROS CSAK, A KÖZEPEN!								... ELŐTT; KORÁN ACÉLMŰ OLDALAI!							
									RUHÁT KISIMÍT RÓMAI 50-ES										
A TÖB- BES SZÁM JELE	H																		K !?

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2023. Jún. 14. – 2023. Júl. 21.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
14. péntek	7:00	19:00
15. szombat	8:00	20:45
16. vasárnap	8:00	19:00
17. hétfő	7:00	19:00
18. kedd	7:00	19:00
19. szerda	7:00	19:00
20. csütörtök	7:00	19:00
21. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
14. péntek	20:20	15. szombat	21:37
21. péntek	20:13	22. szombat	21:28

POÉN SAROK

- Mi a bizonyíték arra, hogy a Szahara helyén valaha tenger volt? Tessék, Móricka?
- Az, hogy az arabok még most is fürdőköpenyben járnak.

Események

Mester Tamás BZSH elnök Jahrzeitot tartott anyai nagyapja emlékére.

A körzet Jahrzeitot tartott Beckerné Winkler Erzsébet emlékére.

Mester György alelnök úr Jahrzeitot tartott anyai nagymamája emlékére, a reggeli ima után tikubnon látta vendégül a megjelenteket.

„Ádmor” jelentése:
Három szó kezdőbetűjéből:
ÁDonénu, **MO**-
rénu, **vR**ábénu
összevonat rövidítés. A szavak jelentése: Urunk, Tanítónk, Mesterünk. A hasszid rebbe, cádik elnevezése.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilétek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvény július 19.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084
Nagy Fuvaros utca 4.
Tel: 334 27 31
Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>
Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor